

Speča lepotica

Devija za obnovo gradu na Mirni

leto 3/95 št. 2

Portal iz dvoriščne strani po odstranitvi opaža (foto: M. Kapus)

◀ Slika na naslovni strani: Pogled na portal v nastajanju (foto: L. Kerševan)

Portal iz zahodne strani po odstranitvi opaža (foto: M. Kapus)

GRAD MIRNA

Speča lepótica

TRETJI LETNIK - DRUGA ŠTEVILKA

728
SPE

02008/19955

VÉLIKA KNEGINJA

zastrta s pajčolanom davnine

Živela je v tistem času nastajanja novih držav po Evropi, ko se je izteklo prvo tisočletje in začelo drugo. Ob prehodu iz drugega tisočletja v tretje je spomin na veliko Gospo toliko bolj vzpodbuden, ker se letos izteka devetstopedeset let po njeni smrti in komaj nekaj let nazaj smo dočakali samostojno državo. Sanje o novi samostojni državi po razpadu Velike

Karantanije je pahnilo Slovenstvo od izgube samostojnosti. Nasledstvo je prevzela dinastija Brežko Selških v skrajno neugodnih časih, vendar z upanjem, da se bodo nekega dne vendarle uresničile. Zadnja potomka tega rodu Kneginja Ema se je morala sedem let pred smrtjo tem sanjam odreči, ko so ji v hudem spopadu med sprtimi stranmi pobili oba sinova, dediča nasledstvenih pravic in moža.

Nasprotno, doživljala je, da je po razpadu Karlovega nemško rimskega cesarstva, ob razvijajočem se fevdalizmu, število podložnikov dnevno naraščalo in to pod okriljem novih nemških fevdalnih gospodarjev. Vse kar je mogla zoper to storiti je bila odredba, po kateri si je vsak podložnik njenega gospodstva lahko kupil svobodo na oltarju krške Matere Božje za neznamen denar. Odkupljeni, večinoma Staroslovenci, so se ji za večne čase oddolžili z zgodovinskim spominom, saj jo vse do danes poznamo kot močno ženo, upodobljeno celo z verigami in evangelijem v rokah.

Spopadi obeh škofij, Salzburške in Krške zaradi nasledstvenih pravic do njenih nadarbin so sicer zastrli njeno pravo človeško podobo in jo obdali z legendami, vendar tudi te odkrivajo, rahlo zastrte, človeške poteze njenega značaja z odločno pokončno držo, pridnostjo, vztrajnostjo, politično dalekovidnostjo, tudi takrat, ko se je predajala utopističnim sanjam silne moči svojega rodu, njegove dediščine in bogastva. S svojim političnim in gospodarskim ravnanjem je dala obliž na bolečo rano slovenskega zasužnjevanja in ga posredno pripeljala v naše čase, da mu nihče ne more odreči pravic političnega naroda. Devetsto let po njeni smrti je morala končno tudi Evropa to spoznati in preko nje ves svet.

*V letu 1995 je bila za Slovenko leta izbrana
pesnica in igralka g. Mila Kačičeva.
Na naše čestitke
se je odzvala z naslednjim pismom.*

Spoštovani gospod doktor!

Obljuba dela dolg in tako bom zdajle poizkusila napolniti ta beli list s spominom na Mirno in njen grad. Junija leta 1945 je prišel Jakob Savinšek, kakor že prej iz italijanskega taborišča in domobranskega aresta na ljubljanskem gradu, tudi iz poosvoboditvenega zapora. Čeprav je bil zaprt mesec in pol po pomoti, je bil popolnoma shiran od lakote in bolezní. Tudi hoditi ni mogel, ko si je po zaslugi dr. Boha toliko opomogel, da je hodil, ga je vzela na domačijo na Mirni družinska prijateljica Marjana Kramarjeva. Na domačiji so mu nudili hrano, ki je v Ljubljani ni imel dovolj in predvsem počitek. Vso jesen je bil pri njih in od tam sem dobila tudi pismo s tole pesmijo, ki vam jo posredujem:

Vsa pota, glej, me vodijo spet k tebi,
priklenjen sem ob kol spominov nate,
po tebi moja dlan in vse telo diši.

Zagrinjajo me, draga, črnih slutenj jata,
grozeče sence vidim, slišim krik, ki me duši.
Če več ne pridem, ne pozabi me. Ti me zagrebi.

Bilo je čudovito in strahotno, ker sem se od ure do ure tresla za njegovo življenje. Obiskala sem ga in takrat me je peljal na mirenski grad, kolikor ga je sploh še bilo. Nikoli ne bom pozabila teh dveh dni.

Marjana Kramarjeva je bila čudovita žena in ko se nama je leta, 1949 rodil sin David, nas je obiskala in prinesla v dar velik klopčič bele angorske volne od svojih zajčkov. To je bila takrat neverjetna dragocenost. Želeli ste tudi mojo pesem. Tu je. Je ena mojih najstarejših pesmi in čeprav je mirenski grad po vaši zaslugi vsak dan manj razvalina, se mi zdi, da je pesem z ozirom na jesensko razpoloženje primerna.

Čez zapuščeno grobljo trta sili,
molče vrtovi kot pokopališča,
samotno drevja sklanja nad strnišča
glave, ki so vetrovi jih obrili.

Zidovi žde kot slepe beračice,
vsak kamen v grobni mir je zakopan,
med njimi leno plete se bršljan
do gnezd, ki so jih zapustile ptice.

O, kraji tisočerih nad in sanj!
Kje so spomini davni, jok in smeh?
Kdo je ukazal molk, za kakšen greh,
da ste kot omrtveli legli vanj.

Občudujem vas in vse, ki vam pomagajo in če lahko tudi jaz kaj naredim za to stvar, ki naj bi bila stvar in skrb nas vseh, sem po svojih, zdaj že bolj pičlih močeh, pripravljena.

Lepo, lepo vas pozdravlja

Mila Kačič, Ljubljana, 28. november 1995

IZ GRAJSKE KRONIKE

GROFI ANDEŠKI IN GROFI MIRENSKI

Nastanek mest Kamnika, Laškega, Žalca in Slovenjega Gradca je tesno povezan z imeni grofov Andeških.

Za nas najzanimivejši je nastanek Slovenjega Gradca, kjer je bil spočetka samo grad savinjskih mejnih grofov. Andeški so ga dobili v posest leta 1173 in ob njegovem vznožju razvili mesto. V virih se kmalu pojavi tudi župnišče, kar pomeni, da se je mesto hitro spreminjalo v važno trgovsko središče s povezavami Koroške, Štajerske, Istre in njenih obalnih mest z delom Furlanije. V njem je bil nekaj časa tudi sedež savinjskega arhidiaconata. Andeški so s podpiranjem razvoja mest utrjevali oblast na Kranjskem in širili svoj politični vpliv še na druge dežele. Med njimi so izstopali Bertold IV., Henrik IV.; zadnji med njimi, Oton VIII. je umrl brez potomcev, za njim so preko možitvenih zvez dobili oblast nad deželami Andeških Spaneheimi. Kranjski so pustili trajen spomin v grbu, ki je bil v rabi vse do razpada Avstrije.

SI

Za nas je posebej zanimiv oglejski patriarh iz rodu Andeških Bertold Akvilejski (1182-1251), ki je pustil vidne sledove s svojimi intervencijami v naših deželah. Večkrat je prepotoval vso današnjo Slovenijo in Koroško, ter je zaslužen za nastanitev minoritev v slovenskih mestih in ustanovitev dveh samostanov dominikank v Velesovem in v Studenicah pri Mariboru. Srečujemo ga ob raznih priložnostih v spremstvu nekaterih istrskih in furlanskih podložnih škofov. V cerkvah in na svojih gradovih je zbiral okoli sebe arhidiacone in druge duhovnike, plemstvo in z njimi reševal razne politične in gospodarske zadeve. Tako je tudi 13. januarja

1226 v Slovenjem Gradcu izdal dve listini o nekih privilegijih šentpavelskega samostana, ki so jih podpisali sami pomembni predstavniki oblasti tega časa pri nas: Hertnidus arhidijakon Savinjski, Luprandus arhidijakon Koroški, Conradus kanonik Akvilejski, več župnikov in plemiči: Conradus Žovneški, Otto Kunšperški in Poppo Mirenski.

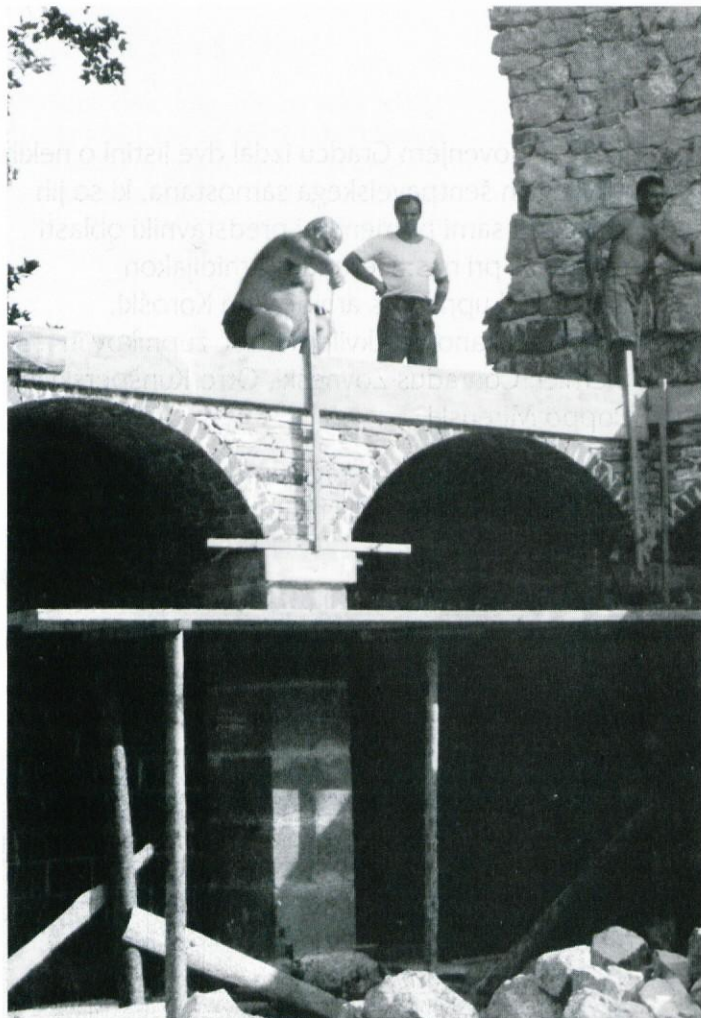
Tako ponovno srečujemo grofe Mirenske med najvidnejšimi odličniki tistega časa.

(se nadaljuje)

(Slika patriarha Bertolda je v J. Gruden, Zgodovina slovenskega naroda na str. 187.)

OBNOVITVENA DELA

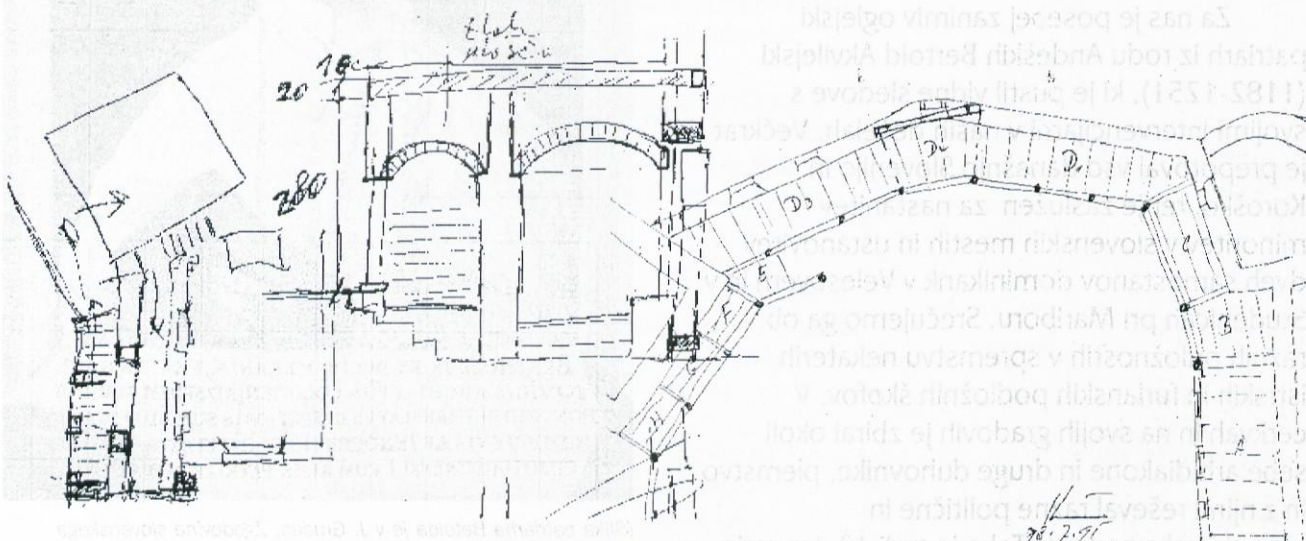
Statika je v rokah preizkušenega gradbinca, dipl. ing. Sergija Kerševana (foto: D. Weiss)

ARKADE

Poleti 1995 smo obnovili loke na spodnjih arkadah vzhodnega dvorišča. Imeli smo kar nekaj problemov zaradi nepravilnega tlorisa, ki smo ga še našli v izkopaninah in statičnih problemov hodišča. Ta je prej slonel na obokih, zasidranih v steni vzhodnega obzidja, zdaj pa smo morali premostiti nosilnost z notranjimi loki na najbolj kritičnih mestih, naslonjene pravokotno na steno in stebre.

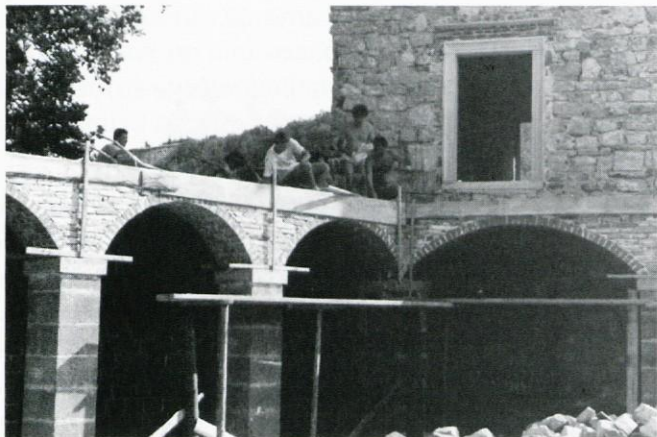
Za ravne montažne strope smo se odločili zato, ker bi z oboki zgubili višino spodnje galerije, na lepoti pa ne bi arkade nič pridobile, ker so v isti višini z dvoriščem in ne bi bili vidni. Imeli bi vtis samih majhnih, neuglednih lukenj, ki so tik pred požigom služile raznim živalskim vzgojnicam od kurnic, zajčnic do stranišč in ropotarnic.

Spodnje arkade na vzhodni strani obzidja in deloma na južni, so bile enkrat v začetku 19. st. zazidane, s čimer je bil njihov poznorenesančni učinek povsem izničen. Obnovili smo le en del te zazidave, tam, kjer so bili še ohranjeni zidovi do 1 metra višine, zgolj za demonstracijo nemogočega vtisa, namembnost prostora pa bo koristna. Isti problem odpirajo stopnice, ki jih na prvo nadstropje hodišča še nismo naredili. Zaradi njih so bile namreč prve tri arkade ob oglatem stolpu zazidane, s tem pa je bilo porušeno ritmično zaporedje prelivanje svetlobe in sence, ki je tako značilno za prehodno obdobje med renesanso in barokom.

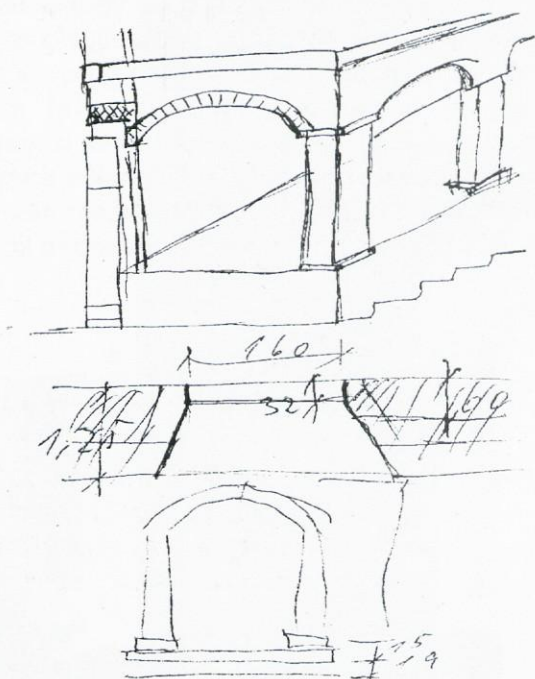

Ing. S. Kerševan: Tehnične študije za obnovo spodnjih arkad na gradu Mirna

OBNOVITVENA DELA

Posvet (foto: A. Poklač)

Slikovito prelivanje svetlobe in sence, ki jo je znal arhitekt ujeti v svoj stavbni sistem (foto: A. Poklač)

Najbolje bi torej bilo ob odprtih arkadah postaviti viseče stopnice, brez stranskih parapet, tako bi ostalo njihovo valovanje veliko bolj prijetno za oči, ohranile bi zračnost in prostornost, primerno za rastavni galerijski prostor, kakor bi ga radi imeli.

Na ta način se približujemo cilju, da bi obnovili zgornji del arkad. Te so veliko bolj komplicirane, sestavljene iz stebričev, ki jim manjkajo posamezni deli in konzole, katere imamo le štiri od petnajstih potrebnih. Vzhodna stena pa je odprta s šestimi okni in dvema v oglatem stolpu. Za vse je bilo treba pripraviti modele po vzorcih najdenih v ruševinah. Obnovili bomo tudi oboke, ker so pomembni sestavni del celotnega vtisa, vidnega od spodaj na vzgor, se pravi iz dvorišča v nadstropje. Modele smo že pripravili, prav tako temelje in vse potrebne statične vezi. Pričakujemo torej, da bomo drugo jesen že lahko videli vzhodni atrij v taki obliki, kakršen je bil ob njegovem nastanku leta 1646.

"Oko za oko", okno v oknu - okrogli stolp (foto: A. Poklač)

UREJANJE OKOLICE

Osrednji, očiščeni del PALACIJA gradu Mirna (foto: A. Poklač)

V ta namen smo že prosili za mnenje in pomoč nekaterih, ki so pri popravilu te ceste pripravljeni pomagati. Najprej bomo morali poskrbeti za ustrezno soglasje, nato zaprositi za pomoč gozdno gospodarstvo, da bi prispevali kaj iz sklada za vzdrževanje gozdnih poti, nekaj smo prihranili iz občinskih javnih del za leto 1995, nekaj bomo skušali pridobiti iz občinskih javnih del za leto 1996; tudi krajevna skupnost bi morala bi morala kaj prispevati iz sklada za vzdrževanje cest, nekaj pa bomo skušali zbrati iz prostovoljnih prispevkov. Če bi nam to uspelo, potem bi lahko tistih 500 m ceste spomladi asfaltirali, uredili za grajskim vrtom parkirišče za avtobus in osebne avtomobile. S tem bi lahko nadaljevali z urejanjem parka v neposredni bližini gradu in odprli dostop do grajske ploščadi tudi tistim, ki težko hodijo. Če pomislimo, da smo imeli v letu 1995 preko 500 obiskovalcev samo upokojevcev, ki so večinoma tožili nad hojo na grad, potem se lahko potrudimo, da bi jim uredili dostop in jih na ta način pridobili še več, saj bi tudi oni radi uživali lepo, mirno in vabljivo okolico, ob enem pa ponesli glas o naših prizadevanjih daleč na okoli.

Letošnje poletje je minilo v znamenju vzdrževanja tega, kar smo doslej počistili in opazovanju ter načrtovanju tega, kaj je treba v prihodnje najnujnejšega storiti, da bi si olajšali delo pri obnavljanju gradu in, da bi imel grad sebi primerno okolje.

Največji problem je dohod na grajsko ploščad s težkimi vozili, ker moramo velikokrat iskati sporedno rešitev, da gradbeni material sploh dobimo na grad. Zato smo se odločili, da bomo usposobili zahodno grajsko obvoznico, po kateri je že od nekdanj bila speljana cesta za dovoz zidne opeke, ki so jo izdelovali kar na podnožju grajskega hriba in so še v novejšem času bila dokazana nahajališča izvrstne magnezijeve gline. Temu kraju okoliški ljudje še vedno rečejo "ceglavenca". Kasneje so cesto uporabljali zgolj za gozdne namene, promet na Gorenjsko goro pa se je preusmeril po vzhodni grajski vzpetini mimo gospodarskih poslopij. S časoma se je tovor iz grajskih gozdov povečal, cesta pa se je udala in bankini so začeli popuščati, tako da je zdaj komaj prevozna; nekoč je namreč služila le za peš pot in vožnjo z osebno kočijo.

Očiščeni palacij iz zahoda (foto: A. Poklač)

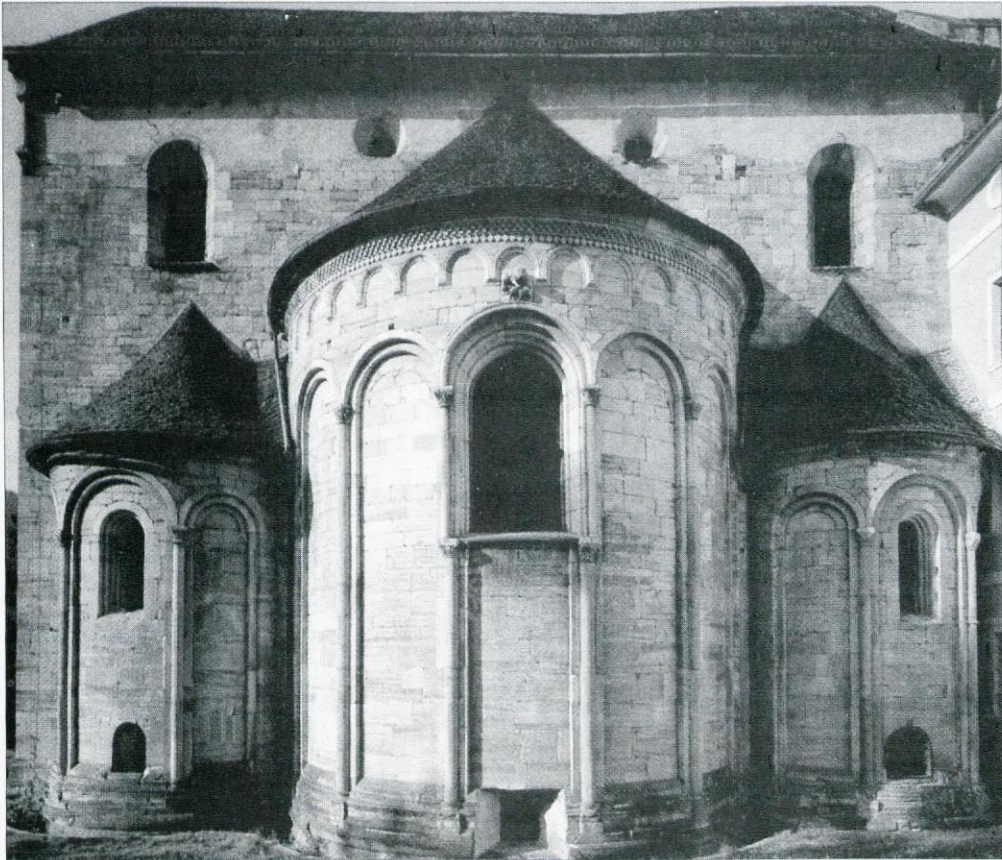

PRILOGA

Sv. Ema - Korotanski biser

V prilogi nameravam v nadaljevanjih objavljati hvalnico z naslovom Sv. Ema Korotanski biser, ki jo je napisala med obema vojnoma dobro znana pesnica uršulinka M. Elizabeta Kramžar ob proglastitvi kneginje Eme za svetnico, l. 1938.

Apside na vzhodni strani stolnice v Krki na Koroškem

Letos se spominjamo devetstopenetletnice smrti te velike Kneginje, katere življenje in delo je tesno povezano tudi z zgodovino gradu na Mirni.

Zato smo zaprosili Uršulinke, da bi nam dovolile to pesnitev objaviti, da bi tako življenjepis te naše dalnje prednice še za ta hvalospev obožatili. Hvalnica doslej še ni bila predstavljena javnosti in bo objava v naši reviji njen prvi javni krst. Za to izredno darilo bralcem naše revije se sestram Uršulinkam iskreno zahvaljujemo.

Stolnica v Krki na Koroškem: Kripta (dokončana 1174)

1939; istočasno pa je tudi M. Elizabeta napisala svojo hvalnico. Venec časti ob proglačitvi Kneginje Eme k svetim leta 1938 bo z objavo hvalnice sklenjen.

Spomin na Kneginjo Emo je ostal živ še posebej v okolici Krke na Koroškem, kamor že stoletja romajo iz vseh slovenskih dežel častit njen grob. Ugledni krški škof Roman I., je namreč sezidal Kneginji Emi tako grobnico, da se z njo ne more primerjati grobnica nobenega vladarja.

Grob Kneginje Eme krasi izredno lep baročni oltar, ki ga je izdelal iz cararrskega marmorja beneški kipar Anton Corradini leta 1720 - 1721; pod zunanjo baročno preobleko se skriva romanski sarkofag z zemeljskimi ostanki Kneginje. Vsebinska zamisel oltarja je izražena v simboliki trojnih krščanskih kreposti: vere, upanja in ljubezni. Vera ima z velom zavešen obraz Lepe Gospe, kakor da dodatno simbolizira časovni odmik še spoznavne Kneginje, v osrednji niši pa je prizor njene smrti, kjer se za ljubezen izniči ona sama.

Spomin na Kneginjo Emo se je v vseh slovenskih deželah ohranil skozi vso zgodovino do naših dni. Na osnovi prizadevanj za njeno svetništvo, so se na raznih procesih zbirale že zelo zgodaj mnoge legende in pripovedi, ki po nekaterih pokrajinah še vedno bogatijo ustno izročilo o njej. Njena stalna prisotnost v ljudski zavesti, ji je končno tudi pomagala na oltar. Ohranile so se tudi nekatere listine o njenih darovanicah, pisalo se je o njenem življenju in delu, razpravljalo o njenem poreklu, nacionalni pripadnosti in vlogi pri razvoju političnega in gospodarskega življenja v zgodnjem srednjem veku pri nas. Pozna jo slovenska in hrvaška literatura, na Koroškem pa je izšla serija razprav v nemškem jeziku. Na osnovi izročila in legend je napisala koroška pisateljica Dolores Wieser življenjepisi roman z naslovom HEMMA von Gurk, Fürsten und Mutter Kärntens leta 1938. Ta roman je preveden tudi v slovenski jezik z naslovom Hema Krška, izdala ga je Mohorjeva družba v Celovcu 1957 leta, za ponatis pa je poskrbela tudi Družina.

Zelo nabožna, vendar zaradi zbranih legend in temeljnih podatkov o potovanju Kneginje Eme na oltar je dragocena knjižica z naslovom Kneginja Ema, naša prva svetnica, ki jo je napisal dr. Janez Veider po proglačitvi za svetnico, izšla je v Gobljah - Domžale leta

Oltar sv. Eme, skupina figur Antonija Corradinija: Vera 1720

Mojster Leonhard Pampstl iz Št. Vida na Koroškem je izdelal lesene reliefe leta 1515 z zgodbami iz Eminega življenja, da se ob njih obiskovalci še danes čudijo njeni veličini.

Ema se poslavlja od Viljema 1515

Gotski relief v Krki na Koroškem iz l. 1515: Umor sinov

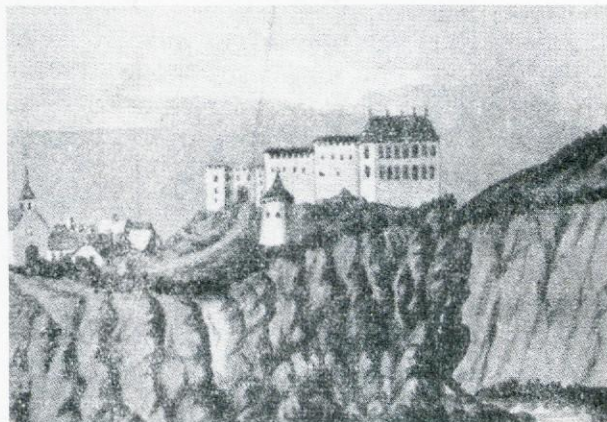
Po sledih Kneginje Eme na nekdanjem Kranjskem nas vodijo gradovi nekdanjih njenih posestih:

↓
grad Pilštajn, kjer naj bi bila Kneginja Ema po izročilu rojena

↓
grad Škrljevo, z listino izpričana njena darovnica

↓
grad Mokronog, iz okoliščin dokazana njena posest

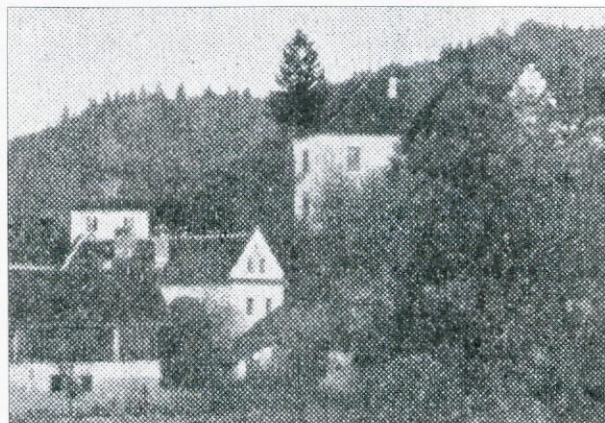
↓
grad Mirna in grad Šumberk, domnevno njena gradova

Grad Pilštajn (po stari sliki).

Nekdanja posest Kneginje Eme: Grad Škrljevo

Nekdanja posest sv. Eme: Grad Mokronog

Sb. Ema - Korotanski biser

Stolnica v Krki na Koroškem: glavna ladja

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

ZAHODNI PORTAL

Znani dolgoletni konservator in kasneje profesor za umetnostno zgodovino na ljubljanski Univerzi dr. France Stele je 26. marca 1946 obiskal ruševine gradu na Mirni in v svoj notes napisal tole: "Kamnit portal ima na sklepniku napis IHS-MRA, G. A. D. E. 1646". Šest let kasneje je fotograf Velepič fotografiral ruševine gradu s še obstoječim portalom. Nekaj let kasneje je bil portal razrušen, kamni uporabljeni za lepote dele oken pri združenem domu na Rojah, v grušču pa so se ohranili še del levega podboja vrat, kapitel in spodnji železni tečaj, ki je nosil vrata. Tako je končala renesančna umetnina, ki je ni mogoče več z nobeno drugo rečjo nadomestiti.

Pri obnovi gradu, posebej zahodnega pročelja smo tako naleteli na praznino, ki je celotni vtis grajske gmote popolnoma izničila. Veliko je bilo posvetov, kako izgubljeno nadomestiti, da ne bi bila celotna graščina za lepoto oškodovana. Predlogov je bilo več, nazadnje smo se odločili, da ker tako in tako ni nič, bo najboljša, da k obnovi zahodne fasade pristopimo na novo. Že leta 1982 je tedaj v Jugoslaviji priznani arhitekt Jože Krisper izdelal načrt, po katerem bi najučinkoviteje in najceneje portal nadomestili. Statični račun je naredil statik SCTja Pavel Saje, vendar se izvedbe tega načrta ni nihče upal lotiti. Šele letos nam je uspelo pregovoriti g. Štefana Pepelnaka, uglednega mizarja na Mirni, da je izdelal opaž, po katerem smo s tehnično pomočjo drugih imenovani načrt izvedli. Uspeh je bil popoln.

Vrhnji del zahodnega portala, kakor ga je ohranil fotograf Velepič l. 1952

Ko smo odlučili letos v novembru opaž, se je pred nami zasvetil v enakovredni konstrukciji in barvni lepoti belega cementa portal z vsemi tistimi razsežnostmi, ki so potrebne za ravnovesje linearno povezane kašče s severozahodnim voglom, z vtisom monumentalnega zakulisja, za katerim se skriva jedro gradu, zaenkrat še v ruševinah. S tem je Mirna dobila še drugi umetnostni dragulj, izveden v armiranem betonu. Kakor je na Rojah Lenassijev spomenik padlim v NOB, je na gradu spomin na težavno obnovo med vojno požganega gradu, letnico 1646 dopolnila letnica 1995.

Oblikovalci zahodnega portala gradu na Mirni:

projektant: **Ing. arh. Jože Krisper**

statični izračun: **Pavel Saje**

tehnični nadzor: **Ing. Sergij Kerševan**

tehnična izvedba: **Štefan Pepelnak** - opaž

montaža opaža in priprava armature: **Rasim Hamzić in Branko Turk**

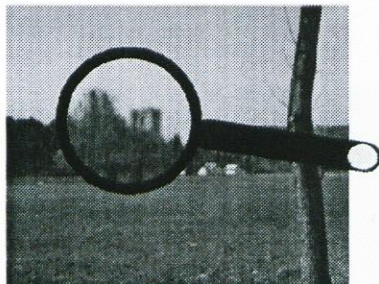
marka betona: **Božo Tratar**

Ob tej priliki se moramo zahvaliti:

- **G. Janezu Vidicu**, šentrupertskemu župniku, ki je daroval 2 m³ 3 cm debelih in 3 leta starih desk za izdelavo opaža; njemu gre tudi zahvala za vse deske, ki smo jih potrhovali za izdelavo opaža okenskih okvirov, portalov in drugih stavbnih elementov,
- Podjetju **DANA**, ki je posodilo oder,
- Podjetju **BEGRAD ČRNOMELJ** za železne vezi in
- **G. Jožetu Starini** za vse opravljene vožnje.

Na koncu ugotavljamo, da smo zbrali dovolj strokovnih in tehničnih moči za izvedbo tako težkega projekta v lastnem kraju. Vsem, ki so k temu še kako drugače pomagali se še posebej najlepše zahvaljujemo.

Drugim v spodbudo in vzgled sta dovolila **Toni Žulič** in podjetje **BAREGEL**, da ju javno imenujemo kot donatorja portala.

Zapis pripovedi gospoda Danijela Celarja

V prejšnji številki revije *Speča lepota* je Tanja Premek, ocenjevalka raziskovalne naloge, ki jo je naredila Helena Cugelj v okviru novomeške gimnazije pod naslovom *Grad Mirna na Dolenjskem za geslo Gibanje znanost mladini*, zapisala da "bi bilo vredno objave", ker ni mogoče misliti na objavo celotne naloge, smo se odločili, da bi v tej rubriki objavili Zapis pripovedi g. Danijela Celarja, g. Janeza Kolenca, g. Bojana Kolenca in zapis pripovedi g. Jožefe Dolžan, roj. Belentin¹⁾. S tem bi vsaj deloma zadostili želji ocenjevalke, ki pravi: "posebna dragocena dopolnitev pa je etnološka priloga - živa pričevanja o grajski zgodovini.

Danijel Celar, Žerjalova ulica 26, Ljubljana

Datum: 27.1. 1994

ZAPIS PRIPOVEDI GOSPODA DANIJELA CELARJA

"Moj oče je bil oskrbnik na gradu Mirna pred drugo svetovno vojno. Čeprav je bil v pokoju, so ga lastniki prosili za to uslugo. Poleg nalog oskrbnika gradu pa je prevzel še funkcijo župana, ker je bila Mirna občina.

Oče je postal oskrbnik leta 1933 ali 1934. Pred njim je bil oskrbnik gradu čeh Hornitsky. Ta se je znal držati od ljudi, vedno je vzdrževal distanco. Zato tudi ni stanoval v obzidju, naselil se je najbrž v zgradbi.

Lastniki gradu so bili Mullayevi z Vrhniko. Bili so bogataši, njihova posest se je raztezala vse do takratne jugoslovansko-italijanske meje. Ena izmed njihovih hčera pa se je poročila z nekdanjim lastnikom Tovarne emajlirane posode v Celju. Le ti so nekajkrat prišli na Mirno, mojemu očetu so poslali tudi zaboj posode: najbrž kot darilo. Od graščine ni bilo veliko dohodka v tem času, drugače je bilo v fevdalizmu. Pred dobrimi pedesetimi leti je večina denarja prišla z odkazovanjem lesa iz gozdov. Kateri les je potrebno posekati, je določal logar Belentin.

Oskrbnik je vodil po gradu tudi turiste, vendar takrat že ni bilo toliko interesentov. Vodil sem jih tudi jaz, a le med počitnicami. (Skupaj z Janezom Kolencem sva namreč stanovala in se šolala v Ljubljani).

Oskrbnik je vodil tudi knjige o najeti zemlji. Konec leta so ljudje hodili k mojemu očetu plačevat najemnino. Tudi naša družina je imela v najemu en hektar zemlje. Najemnina ni bila velika, bolj simbolična.

Spodaj pod Fužino, poleg gostilne je bila tudi žaga. Spadala je v okvir grajske posesti. Za uporabo žage je oskrbnik zaračunal "žagarnino".

V gradu, v desnem delu obzidja, je stanoval logar Belentin z družino. V samem gradu ni stanoval nihče. Lastniki so prišli sem le enkrat letno za dest ali štirinajst dni. V nasprotnem delu pa sta bili Smoletovi ženski. Njuno stanovanje je bilo precej revno, z ilovico na teh. Smoletova Ančka je opravljala gospodinjstva della tudi v naši družini.

Spomnim se opreme, pohištva, keramičnih peči baročnega stila, gobelinov nad okni... Sobe so bile namreč kompletno opremljene. Tudi na higieno niso pozabili, umivalniki z vrči so bili prisotni v vsaki sobi. Turistom je bilo najbolj všeč pohištvo, saj je bilo ohranjeno in vzdrževano. O zgodovini gradu jim niso razlagali, ker v tem ni bil nihče podkovan.

V osrednjem delu gradu je bila v zemlji najprej klet. Razširile so se govorice o najdbi verig v kletih in o strašnih mukah, ki naj bi jih tu preživljali zaprti kmetje. Res pa je, da so jih najbrž zapirali pod oboke. Vsak graščak je imel občasne težave s kmeti.

V prvem nadstropju je bila vhodna avla kvadratne oblike. Tu se je lahko šlo levo, desno in okrog in okrog po stanovanjskih prostorih, salonih, spalnicah.

Obzidje, ki je obdajalo stanovanjski del, je bilo prehodno. Kot otroci smo se s prijatelji najraje lovili po tem obzidju, ker je bilo prazno, nič zaprto, dolgo skoraj sto metrov. Skozi strelne line smo gledali po dolini... Desni del obzidja (gledano z jugovzhodne smeri) je imel arkade, nasprotni pa ne. Tam je bil senik v nadstropjih. Na zunanji strani le tega je bila odprtina, tako, da so lahko seno zmetali na senik. Kapela je tudi del obzidja, vendar priključena nanj z zunanje strani. Z dela obzidja se je dalo pogledati vanjo. So se pa prej tu opravljale maše za grajske.

Toda z gradom sem živel veliko premalo, le v božičnih, velikonočnih in velikih počitnicah. Med zimskimi pa tja tako ni nihče hodil, saj smo se raje smučali ali pa drsali po bajerju pod gradom. Čeprav so tam naselili krape, ga v tistih letih ni nihče urejal. Večkrat pa sem vodil prijatelje v kraško jamo na Mirni. Nekoč sem šel v jamo, a sem padel, izgubil svečo in vžigalice ter ven prišel šele po šestih urah.

Včasih smo v igri naštevali gradove v okolici Mirne, bilo jih je menda trinajst - eni mogočni, drugi le večje utrjene stavbe. Mirensko dolino pogosto imenujejo dolina gradov.

Ta pogovor mi je obudil spomine na mladost, žal mi je, da vam ne morem pokazati fotografij, na katerih smo fotografirani s prijatelji iz otroških dni pred vhodom v grad.

¹⁾ Vse pripovedi je zapisala Helena Cugelj.

SIKSTINSKA KAPELA

Dvorna kapela vatikanske palače je še vedno najbolj obiskana slikarska galerija na svetu. Preko nje se valijo množice občudovalcev iz vsega sveta; v poletnih mesecih se pride zelo težko do nje, včasih je treba kar nekaj ur čakati v vrsti do vstopa, vendar obiskovalci vztrajajo, da se množice v vatikanske muzeje zvrstijo, ko pa pridejo vanjo se jim odprejo nebesa. Zadnjih nekaj let so bili posamezni deli fresk zastrti, zdaj pa so vidne v celoti.

Kapelo je dal zgraditi papež frančiškan Sixt IV., ali Francesco della Rovere (1471 - 1484) leta 1475 na temeljih predhodnice "Capelle magne", ki je tu stala že leta 1368. Po Sixtu se tudi imenuje Sikstinska kapela. Po svoji zasnovi je preprostega tlorisa, posnetega po merah nekdanjega Salomonovega templja v Jeruzalemu in obokana z banjastim obokom, zasidranim v stenah med dvanajstimi okni. Obočne površine med njimi, skupaj s stenami, ponujajo enkratne možnosti slikanja al fresco, kar so izkoristili vsi vidnejši toskanski slikarji visoke renesanse. Stene pod okni so poslikali: Luca Signorelli (1445 - 1523), Pietro Perugino (1445 - 1523), Sandro Boticelli (1445 - 1510) in drugi, sama bleščeča slikarska imena visoke renesanse. Med njimi najbolj blesti Michelangelo Buonarroti (1475 - 1564), ki je poslikal strop kapele in lunete z motivi stvarjenja sveta ter na steni nad oltarjem Poslednjo sodbo. Strop kapele je bil blagoslovljen 1. novembra 1511, Poslednja sodba pa istega dne leta 1541. Za takratni svet sta bili obe stvaritvi presenečenje brez primere, Poslednja sodba pa tudi kritizirana in obrekovana.

Skozi stoletja so freske večkrat popravljali in čistili, s časoma pa so jih dim od sveč, prah in sopara človeškega diha povsem zameglili. Zato se je vatikanski restavratorski oddelek odločil, da bo freske v kapeli v celoti restavriral. Po končanih restavracijah sten so se lotili še stropa med leti 1980 in 1989 ter oltarne stene med leti 1990 in 1994. Freske so ponovno blagoslovili 8. aprila 1994 in zdaj so zopet dostopne gledalcem take, kakršne so bile v času nastanka.

Predstavniki japonske televizijske mreže Nippon Television Network Corporation, ki je restavracijo fresk v celoti tudi plačala Yosoji Kobayashi je ob ponovni otvoritvi fresk delo zaključil s temile besedami: *"Globoko sem prepričan, da Michelangelove freske niso last ene same nacije, naroda in religije, pač pa kulturna dediščina, ki jo morajo paziti in varovati vsi narodi sveta. V tem smislu smo pri Nippon Television Network Corporation podprli zahtevni projekt, da bi to dragoceno dediščino ohranili pred propadom v dobrobit prihodnjih generacij"*¹⁾.

Prepričani smo, da je izjava Yosoji Kobayashija v skladu z načeli varovanja kulturne dediščine vseh narodov, tudi našega. Najprej pa jo moramo seveda varovati sami.

¹⁾ Besedilo je prevedla iz nemščine Tatjana Premk Grum.

SREČANJE PRIJATELJEV SPEČE LEPOTICE NA GRADU MIRNA - 9. SEPTEMBER 1995

Po treh letih intenzivnega dela na gradu Mirna pri obnavljanju ruševin, so hoteli nekateri prijatelji Speče lepoticice praznovati zaključek del teh treh let in so bili pripravljene za to tudi kaj prispevati. Da ne bi bilo samo slavje, smo se odločili, da bomo naklonjenost prijateljev izkoristili za koristno srečanje vseh tistih, ki na kakršen koli način spodbujajo in podpirajo naše delo. Mislili smo še, da nam bo nenaklonjenost vremena vse pokvarila, ker pa ima vsaka medalja dve plati, se je slabo sprevrglo v dobro.

Prijatelji, ki bi morali pripraviti kulturni program, so namreč zatajili in jih zaradi slabega vremena ni bilo, prišli pa so drugi. Da bi praznino, ki je nastala zaradi pričakovanega programa, izpolnili, sta najprej nastopila pesnik in igralec Tone Kuntner in njegov sin Jernej. Predstavila sta nam najnovejšo pesniško zbirko očeta Toneta, nato pa vsak po svoje, s predznakom dveh generacij, tudi nekatere od teh pesmi izvedla v umetniški govorjeni besedi. Bilo je posebno doživetje.

Kljub temu pa je kar naprej deževalo, bliski so švigali čez nebo nad gradom, od grmenja je kar donelo, sprostita se je prava huda ura. Nakar se je spomnil igralec Branko Miklavc na razburljivo sceno tretjega dejanja v drugem prizoru iz Shakespearovega Kralja Lira, kjer "Tuli, vihar, in trobi" in pri besedah "Ti grom vse stresajoči, treskaj v ta svet, dokler se ne splošči" je nekam v bližino gradu treščilo. Za hip je vsem zastal dih, celo Kralj Lear je obmolknil, nato pa je sledila katarza, oddahnili smo se, ker ni nikjer na gradu gorelo. Kdo bi torej mogel bolje ustvariti ambientalni gledališki dogodek, kakor ga je s svojim Kraljem Learom Branko Miklavc v režiji boga samega. Doživeli smo nekaj, kar se ne da ponoviti.

Poleg doživetja, ki ga v lepem vremenu nikakor ne bi bilo, pa smo se tudi o marsičem pogovorili. V založeni kašči, neredu, blisku in gromu ter gledališkemu umetniškemu oblikovanju smo doživeli prvo overturo našega prihodnjega upanja, da bi v boljših prostorskih razmerah mogli kdaj doživeti pravo kulturniško viteštvo. Če je na nekatere udeležence stiska, ki je nastala zaradi slabega vremena delovala tako, da so razburljivo in razmetano sceno v kašči poimenovali kar v "sodobno viteško dvorano", potem lahko pričakujemo, da bo v pravi viteški dvorani uspeh kulturnih dogodkov neprimerno večji.

Vsem udeležencem iskrena hvala za vse kar so storili, da je bilo naše srečanje kljub vremenu doživeto, iskreno in prijateljsko in da so bili vseeno zadovoljni. Lahko torej pričakujemo, da bomo v letu 1996 imeli priložnost videti tudi uspehe tega srečanja ter ga ob dani priložnosti tudi ponoviti.

Vaš kronist Marko Marin.

Vsi zbrani zavzeto poslušajo govor trebanjskega župana Cirila Pungertnika

V sredo 4. oktobra 1995 je imela naša prijateljica Dubrovka Tomšič - Srebotnjak slavnostni koncert ob 50 - letnici umetniškega delovanja v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Program si je sestavila takole:

Mozartova Fantazija v D-molu jo spominja na ljubo profesorico Zarnikovo, s sonato v F-duru pa se bo oddolžila njegovemu spominu. Velikemu učitelju in njenemu profesorju Rubinsteinu je zaigrala Ravelova Zrcala, Ravelova Toccata pa je bil poklon profesorici na Juilliard School Catherine Bacon.

Chopenovo Sonato v B-molu pa sta naštudirala še skupaj z mojstrom Rubinsteinom. Spoštujemo njen sloves in se s čestitkami pridružujemo njenim častilcem.

Toliko uradno. Zasebno pa je Dubravka tudi odlična žena svojemu možu Alojzu in mati sinu Martinu. Na nekem obisku smo slišali tole anekdoto: mož Alojz, ki skrbi v hiši za vse družinske zadeve, med drugim ureja tudi odnose z uredništvom Speče lepoticice, jo nagovarja, da naj gre h klavirju, ker jo v kratkem čaka neka težka turneja. Odgovor je bil: "Saj bom šla". Nato pa Alojz: "Veš, lažje bi jo pregovoril, da bi množico nahranila z zrezki, kakor, da bi samo eno uro sedela pri klavirju." Naša misel pa je bila: "Če s tako andohtjo pripravljaja zrezke, kakor vadi klavir, potem se temu našemu prijatelju Alojzu mora kar dobro goditi."

ANKETNI UTRINKI

Število obiskovalcev se iz leta v leto povečuje. Letos se je pojavilo kar lepo število Društev upokojencev.

- Društvo upokojencev Škocjan pri Šentjerneju
- Društvo upokojencev Lesnina Ljubljana
- Društvo konservatorjev Ljubljana
- Kolektiv Astra Ljubljana
- Zeleni vlak iz Bavarske
- Tretja univerza Šentrupert na Dolenjskem
- Klub 93 iz Ljubljane

Zaradi množice del v poletnih mesecih ni mogoče voditi posameznike, ki pa se dnevno sprehajajo po grajskih površinah, povedo, da so prišli iz Zasavja, okolice Celja, Vojnika, Maribora itd.

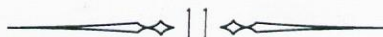
Veseli smo vsakega obiskovalca, le tako bomo spravili v zavest naših ljudi, kako dragocena zgodovinska pričevanja iz davnine minevajo pred našimi očmi. Kopati po zemlji da, a tudi varovati to kar je nad njo!

Zahvala: obnavljanje gradu je podprlo tudi Ministrstvo za kulturo

SEZNAM NAROČNIKOV REVIE:

APOLLONIO Zvest	Portorož	JEDLOČNIK Branka	N. mesto	MARIN Mamie	Euclid USA	SLADIČ Dušan	Mirna
BEGULIČ Vika	Ljubljana	JENKO Marijan	Ljubljana	MEGLIČ Otmar	Mokronog	SLADIČ Martina	Mirna
BERG Manca	Mirna	JEREB Iztok	Ljubljana	MIHELČIČ Tatjana	Trebnje	SLADIČ Stane	Mirna
BEVK Marjan	Ljubljana	JEROVŠEK Nace	Mirna	MIKLIČ Marija	Mirna	SLUNJSKI Marija	Mirna
BIGOVIČ Milivoj	Ljubljana	KAČIČ Mila	Ljubljana	MIŠMAŠ Maja	Mirna	SMREKAR Lado	Kostanjevica
BOKAL Eda	Litija	KAPUS Marko	Mokronog	MRZEL Jerica	Ljubljana	SREBOTNJAK Lojze	Ljubljana
BOŠNJAK Breda	Murska S.	KAŠTELIĆ Zora	Trebnje	MUHIČ Biba Geli	Ljubljana	STARE Jože	Mirna
BOŠTNAR Niko	Mirna	KAŠIČ Martin	Mirna	MUNK Stela	Trebnje	STEPIŠNIK Suzana	Novo mesto
BRAČKO Vanda	Mirna	KAŠIČ Mateja	Mirna	MURKOVIČ Jože	Ljubljana	STREL Martin	Trebnje
BRAČUN Dominik	Praslovče	KERŠEVAN Otokar	Mirna	NOVAK Andrej	Mirna	STRMOLE Nevenka	Mirna
BRAJIČ Marjeta	Ljubljana	KERŠEVAN Sergij	Ljubljana	NOVAK Edo	Mirna	ŠEKLI Erna	Gabrovka
BREGAR Marjeta	Tržišče	KIRM Brane	Mirna	OPARA Martina	Trebnje	ŠKARJA Branko	Mokronog
BREGAR Peter	Ljubljana	KIRM Cirila	Mirna	PANČUR Justina	Mirna	ŠKARJA Olga	Mirna
BULC Janez	Novo mesto	KNEZ Alenka	Mirna	PATE Roža	Mirna	ŠKUFCA Boris	Mirna
BUTARA Jožefa	Mirna	Knjižnica Pavla Golie	Trebnje	PEPELNAK Štefan	Mirna	ŠKULJ Jože	Mirna
CELAR Danijel	Ljubljana	KOLAR Andrej	Mirna	PERKO Breda	Ljubljana	ŠTEFANČIČ Angelca	Mirna
CUGELJ Helena	Mirna	KOLENC Bojan	Mirna	PETEK Janez	Mirna	ŠTEFANČIČ Martin	Ljubljana
CVELBAR Stane	Mirna	KOLENC Borut	Trebnje	PETROVAC Jana	Mirna	ŠTRUMBELJ Slavko	Velika Loka
CVELBAR Vida	Ljubljana	KOLENC Janez	Novo mesto	PEVEC Goran	Šentrupert	TOMAŽIN Jože	Mirna
ČEHOVIN Lučka	Sežana	KOLENC Mimi	Mesto	PIRC Ernest	Mirna	TOMINEC Anica	Ljubljana
ČERNIČ Anica	Ljubljana	KOLENC Riko	Ljubljana	PLESNIČAR Nani	Ljubljana	TOMPLAK Darinka	Krmelj
ČOŠIČ Darko	Mirna	KONČAR Roman	Ljubljana	POLJANŠEK Mirjam	Ljubljana	TRDINA Darinka	Mirna
"DANA" Mirna	Mirna	KOS Milica	Mirna	PONIKVAR Božidar	Mirna	TURK Breda	Ljubljana
DEŽMAN Karmela	Mirna	KOŠČAK Polde	Šentrupert	POPIT Anka	Mirna	UMEK Marjan	Mirna
DOLENŠEK Darinka	Mirna	KOŠOROK Matjaž	Ljubljana	POTOČNIK Vika	Ljubljana	URBANEK Franci	Ljubljana
DRČAR Janez	Mirna	KOTAR Anton	Mirna	PRAH Pavli	Šentrupert	URBIČ Jana	Mirna
DVORNIK Tanja	Mokronog	KOTAR Milena	Šentrupert	PREDAN Jelka	Ljubljana	URŠIČ Mateja	Litija
FARČNIK Marija	Ljubljana	KOVAČIČ Janez	Mirna	PREMROV Tina	Ljubljana	VAVTAR Marija	Mirna
FERENČAK Nanika	Ljubljana	KOVAČIČ Martina	Mokronog	PREŠEREN Vasilij	Ljubljana	VIDIČ Darja	Ljubljana
FINK Marija	Mirna	KOŽAR Andrej	Mirna	PRIJATELJ Vilma	Ljubljana	VIDIČ Janez	Šentrupert
FLEISCHMAN Jelka	Grosuplje	KRALJ Anica	Novo mesto	PUNGARTNIK Stanka	Trebnje	VIDMAR Brane	Novo mesto
GOGALA Andrej	Ljubljana	KRAMAR Jelka	Mirna	PUŠT Pepca	Trebnje	VIDRIH Nevenka	Mirna
GOLEŽ Draga	Novo mesto	KRAMER Slavka	Mirna	PUSIČ Barbara	Ljubljana	VIHER Tanja	Ljubljana
GOLOB Bernarda	Mirna	KRANJC Breda	Mirna	REBOLJ Danica	Mirna	VOLAVŠEK Andreja	Maribor
GOLOB Jože	Mirna	KRISPER Jože	Ljubljana	REBOLJ Jože	Trebnje	VRAN Tomo	Koper
GORENC Anton	Mirna	KRIŽNIK Tatjana	Mirna	RESNIK Nada	Krško	ZAKRAJŠEK Dušan	Mirna
GORENJC Robert	Mirna	KUNTNER Jernej	Ljubljana	RODIČ Majda	Novo mesto	ZIDAR Jože	Ljubljana
GREGI Mirko	Kisovec	KURENT Maks	Mirna	ROMIH Matjana	Ljubljana	ZIDAR Anica	Mokronog
GRIČAR Bruno	Mokronog	LAMOVSŠEK Vili	Mokronog	ROZMAN Ksenija	Ljubljana	ZORE Albina	Mirna
GUNDE Darija	Kostanjevica	LEBAR Pepca	Ljubljana	SAVŠEK Jaka	Ljubljana	ZORIČ Štefka	Maribor
HAZDOVEC Dragica	Mirna	LENASSI Janez	Piran	SELAČ Anica	Mirna	ZUPET Slavko	Canada
HORVAT Nuša	Mirna	LESKOVEC France	Mirna	SELAČ Milan	Žiri	ŽIBERT Cilka	Mirna
HROVAT Paulina	Mirna	LESKOVEC Sandi	Mirna	SILVESTER Igor	Mirna	ŽUKOVEC Mili	Mirna
HRUŠEVAR Vika	Žalec	Lj. knj. Mirana Jarca	Novo mesto	SILVESTER Igor	Mirna	ŽULIČ Anton	Ljubljana
IVANOV Majda	Trebnje	LOGAR Matija	Kranj	SILVESTER Mihaela	Mirna	ŽULIČ Marija	Kostanjevica
JAHIČ Cveta	Mirna	MAHNIČ Mirko	Ljubljana	SITAR Slavka	Novo mesto	WALTL Robert	Ljubljana
JAKOŠ Franci	Mirna	MAJCEN Rafael	Mirna	SKRBIŠ Dušan	Mirna		
JARC Pavel	Mirna	MANDELJ Jože	Mirna	Skupščina občine	Trebnje		

Še je čas,
da izpolnite naročilnico!

POBUDE, PODLISTEK . . .

IN MEMORIAM

Kar zraste iz zemlje,
si zemlja vzame spet; a kar požene
iz eterskih semen, se kmalu vrne
nazaj v nebo.

(Platon)

Poslovil se je Franci Leskovec eden prvih naročnikov naše Speče lepote.
Tudi zanj je v naših srcih zrastle vejica rožmarina.

podlistek

Anica Zidar

Balada o kamnu (4)

Milan poskuša pomiriti vaščane: "Ohranite zdravo pamet! Karmen spada k profesorju. Kaj ni v vas res nič človeškega, nobene globine. Vaščani, tujina je v vas samih... Tujci ste drug drugemu, ravnotežja ni... " ... In ga tudi ne bo, dokler ne bo kamen na starem mestu," vpije krčmar. Pijani vzkliki: Dol s profesorjem! Dol s tatovi! Zdaj je ukradel kamen, jutri pa... Ti pa se skidaj v Nemčijo, brez tebe lepo živimo. Po poti prideta Janez in Vesna z roko v roki. "Janez, koliko duševne bede je v teh ljudeh. No, ne v vseh." Le v tej drhalji, ki misli s krčmarjevo in Kazimirjevo glavo, - zmajuje vesna.

Janez otožno šepne: "Včasih me obsede čudna misel, da imam te lastne dežele, ki sem se jo tako oklepal, več kot preveč. Bova lahko živela v takem svetu z razumom, s srcem, s čustvi?" "Janez, ne maram takih besed!"

Množica vse bolj valovi, trušč narašča. Jutro, s čudno blede rdečkasto zarjo, je polno glasov, pijanih vzklikov. Glas povzdigne Kazimir: "Brez kamna mi je tako, kot bi mi ukradli dušo, sicer... Ajmo, poiščimo ga! Profesorčku pa preštejmo kosti! Krčmar, deset štefanov vina ven na moj račun! Potlej pa v hosto; našli bomo kamen, pa če ga je profesorček skrila v sredino zemlje, v pepel!"

Pijani vzkliki: Tako je! Dol s profesorjem! Na gavge z njim! Pijana pesem: Le skup, le skup uboga gmajna... Cviček teče iz poličev; pijanosti je vse več, same macafure. Nebo na južni strani se oblači. Nad griči se razveta tema. Človeško jato, pijano in prazno v sebi, prešine drhtavica, spet se utrga pesem: Le vkup, le vkup...

Zacvirnajo proti hosti, kot bi bežali iz stvarnosti, iz življenja, ta jata človekov brez hrbtenice. Prva se poganjata krčmarica in Kazimir. Z roko v roki. Množica drvi za njima... Podivjana, sestradana drhal.

Kazimirjeve misli so glasne: Le počakaj, ti krčmarček. Danes bom obdelal tvojo krčmarico. Sunce ti žarko... Na, kobilica, zajezdil te bom... Množica drvi, nebo se oblači, oblaki so vse bolj dimnasti. Kazimir in krčmarica zaostajata. - Ljubica moja, podivjana raja naj dirja naprej, nevihta jo bo ukrotila. Na stranski poti imam avto, drhal bo drla mimo, midva pa se odpeljeva v moje gadje gnezdo. "Dragi, v meni gori strast. Ljubi me! Rada bi tvoj zlati kamenček! Bo vedno moj? ... Ne morem naprej," se izgublja v vzdihih. "Lezi na mah!"

Vrže se na tla, poletne cunjice zmeče na gosto bodičevje.

"Tako, ti moja divna črna golobica! Kaj me briga tisti zgodovinski kamen. Satan ga odnesi."

Med zavijanjem sape tonejo njuni vzdih; potem zaropota avto.

Nebo se pooblači in spusti še bolj k zemlji; besbno zavijanje viharja, debele deževne kaplje, na obzorju se spet utrinjajo bliski, hitro drug za drugim. Nevihta hrumi vse bliže. Slišati je hropenje razjarjene človeške jate, veje hreščijo in pokajo, dež pa lije in lije, hrumi, ljudje javkajo z zateglim, visokim glasom; po vejah klesti kot oreh debela toča; zemljo v presledkih prešine čuden drget; iz stare bukve zleti čukec, uharica vpije: huj, huj! Vihar tuli. Lomijo se drevesa.

"Domov! Domov! Pekel se odpira. Po žveplu zaudarja, - se surovo dere krčmar.

"Bi rekel... Bi rekel...", - tuli predsednik Luka.

Bunkasti in vsi lisasti, ker jih tolčejo veje, se vračajo nazaj... Begajo po hosti... Na mahu najdejo poletne cunjice krčmarice Olge. Seveda, v naglici ni mogla vseh nataktniti...

Gospa Štefanija, Kazimirjeva žena med jokom iztiska besede: "Rekla sva, da se bova obema maščevala. Oba dobro vema, kako je z njima, le oči si zatiskava. Norčujeta se iz naju," zatuli v divjem onemoglem besu.

"Ubil ju bom! Ubil ju bom!" vrešči krčmar.

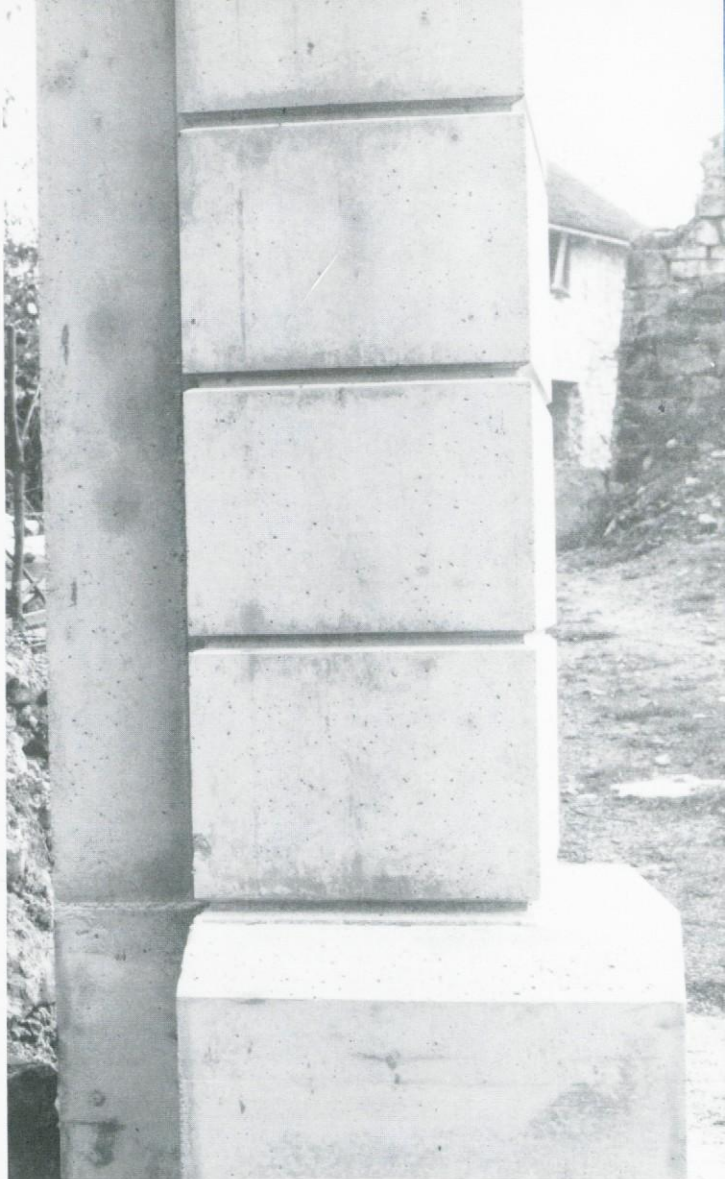
● se nadaljuje

Postavljanje opaža zahodnega portala (foto L. Kerševan)

Odstranjevanje opaža zahodnega portala (foto L. Kerševan)

Odlitek: del levega podboja portala po odstranitvi opaža (foto: M. Kapus)

Revijo

Špeča lepotica

izdaja restavrador gradu dr. Marko MARIN
oblikovanje: Ada POKLAČ in Dušan WEISS

Ljubljana, december 1995

Slika na hrbtni strani:

Pogled na
dokončan portal
(foto: M. Kapus)

Priprava opaža za zahodni portal v delavnici Štefana Pepelnaka

728
SPEČA 1995

KNJIŽNICA M. JARČA
Posebna zbirka

200819955, 2

COBISS c

